

Sylabus modułu kształcenia na studiach wyższych
 Studia stacjonarne pierwszego stopnia
 Kierunek Geologia

Nazwa Wydziału	Biologii i Nauk o Ziemi
Nazwa jednostki prowadzącej moduł	Instytut Nauk Geologicznych
Nazwa modułu kształcenia	Tektonika
Cele modułu kształcenia	umiejętność identyfikacji i klasyfikacji struktur tektonicznych; umiejętność opisu i pomiaru struktur tektonicznych; znajomość genezy i ewolucji struktur tektonicznych; uzyskanie elementarnej wiedzy na temat reologii deformowanych ciał geologicznych, naprężeń tektonicznych oraz kinematyki; poznanie metodologii analizy strukturalnej; zapoznanie się z podstawowymi metodami analiz odkształcenia, paleonaprężeń i współczesnych stanów naprężenia w litosferze.
Kod modułu	WB.ING-12
Język kształcenia	polski
Efekty kształcenia dla modułu kształcenia	W zakresie wiedzy w wyniku przeprowadzonych zajęć student powinien być w stanie: – scharakteryzować cele i zakres tektoniki; – wymienić klasyfikacje struktur tektonicznych; – uzyskać elementarną wiedzę na temat reologii deformowanych ciał geologicznych, naprężeń tektonicznych oraz kinematyki; – wytłumaczyć powstanie i rozwój struktur tektonicznych w różnorodnych ciałach geologicznych w odmiennych warunkach fizyko-chemicznych i w reżimach deformacji; – wymienić metody analizy strukturalnej, analizy odkształcenia, analizy kinematycznej i analizy dynamicznej (K_W01++, K_W05++, K_W10+++, K_W13+, K_W15+); W zakresie umiejętności student powinien umieć: – rozpoznać różne struktury tektoniczne oraz ich elementy składowe; – zinterpretować rozwój struktur tektonicznych; – korzystać ze specjalistycznych programów komputerowych służących do operacji i prezentacji danych strukturalnych (statystyka i grafika); – zastosować metodologię analizy strukturalnej, analizy odkształcenia, analizy kinematycznej i analizy dynamicznej (K_U07++, K_U09+) W zakresie kompetencji personalnych i społecznych student nabeździe postawy: zdolności do wymiany poglądów i samodzielnej pracy twórczej w terenie i w warunkach kameralnych (K_K01++).
Typ modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	Obowiązkowy
Rok studiów	II rok studiów pierwszego stopnia
Semestr	zimowy
Imię i nazwisko osoby/osób prowadzących moduł	dr hab. Zbigniew Cymerman, Prof. PIG_PIB (w) dr Maciej Kania (ćw.)
Imię i nazwisko osoby/osób egzaminującej/egzaminujących bądź udzielającej zaliczenia, w przypadku gdy nie jest to osoba prowadząca dany moduł	–
Sposób realizacji	Wykłady - 5 bloków po 6 godzin wykładów (wtorek i środa w wyznaczonych tygodniach semestru zimowego) w formie

	prezentacji multimedialnych; Ćwiczenia – dwie godziny tygodniowo w semestrze zimowym																
Wymagania wstępne i dodatkowe	Geologia dynamiczna																
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studentów, gdy w danym module przewidziane są takie zajęcia	30 godzin wykładu – obecność nieobowiązkowa, zalecana 30 godzin ćwiczeń – obecność obowiązkowa																
Liczba punktów ECTS przypisana modułowi	4 ECTS																
Bilans punktów ECTS	<table border="0"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Aktywność</th> <th style="text-align: right;">Nakład pracy</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Udział w wykładach</td> <td style="text-align: right;">30 h</td> </tr> <tr> <td>Udział w ćwiczeniach</td> <td style="text-align: right;">30 h</td> </tr> <tr> <td>Samodzielne studiowanie zalecanej literatury</td> <td style="text-align: right;">10 h</td> </tr> <tr> <td>Uzupełnienie zadań poleconych na ćwiczeniach</td> <td style="text-align: right;">10 h</td> </tr> <tr> <td>Konsultacje praktyczne</td> <td style="text-align: right;">10 h</td> </tr> <tr> <td><u>Przygotowanie się do egzaminu</u></td> <td style="text-align: right;"><u>30h</u></td> </tr> <tr> <td>Suma</td> <td style="text-align: right;">120 h</td> </tr> </tbody> </table>	Aktywność	Nakład pracy	Udział w wykładach	30 h	Udział w ćwiczeniach	30 h	Samodzielne studiowanie zalecanej literatury	10 h	Uzupełnienie zadań poleconych na ćwiczeniach	10 h	Konsultacje praktyczne	10 h	<u>Przygotowanie się do egzaminu</u>	<u>30h</u>	Suma	120 h
Aktywność	Nakład pracy																
Udział w wykładach	30 h																
Udział w ćwiczeniach	30 h																
Samodzielne studiowanie zalecanej literatury	10 h																
Uzupełnienie zadań poleconych na ćwiczeniach	10 h																
Konsultacje praktyczne	10 h																
<u>Przygotowanie się do egzaminu</u>	<u>30h</u>																
Suma	120 h																
Stosowane metody dydaktyczne	Wykłady w formie prezentacji multimedialnej,																
Metody sprawdzania i kryteria oceny efektów kształcenia uzyskanych przez studentów	W trakcie wykładów dyskusja sprawdzająca zrozumienie przedstawianych zagadnień. Efekty z zakresu wiedzy sprawdzane poprzez sprawdziany i egzamin. Efekty z zakresu umiejętności i kompetencji sprawdzane w trakcie ćwiczeń.																
Forma i warunki zaliczenia modułu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia, a także forma i warunki zaliczenia poszczególnych zajęć wchodzących w zakres danego modułu	Na zaliczenie modułu składają się: zaliczenie ćwiczeń i zdanie egzaminu pisemnego. Do egzaminu są dopuszczone osoby posiadające zaliczenie z ćwiczeń. Podstawą uzyskania zaliczenia z oceną będzie pozytywna ocena z kolokwium z analizy strukturalnej i technik tektonicznych; wykonanie wszystkich ćwiczeń praktycznych; Egzamin ustny po zaliczeniu ćwiczeń z tektoniki; Do zaliczenia ćwiczeń i egzaminu na ocenę dostateczną wymagane jest: osiągnięcie 60% wymagań																
Treści modułu kształcenia	Zakres wykładu: Wykłady obejmują 7 bloków tematycznych: Blok I - Podstawowe definicje i morfologia struktur tektonicznych: podstawowe terminy i fundamentalne koncepcje tektoniczne, struktury nietektoniczne (sedymentacyjne, magmowe, solne, glacialne i impaktowe), morfologia struktur tektonicznych: planarnych (foliacje, kliważe, uskoki, ciosy, spękania, stylolity, żyły), liniowych (lineacje, krenulacje, budinaże, muliony). Blok II - Morfologia fałdów, strefy ścinania i zależności między strukturami tektonicznymi: elementy fałdu, klasyfikacje fałdów, rodzaje stref ścinania (kruche, podatne), skały uskokowe, wskaźniki zwrotu ścinania, struktury interferencyjne, chronologia deformacji (progresywne i polifazowe) - fazy deformacji, zasada superpozycji, transpozycja, porozdzielanie deformacyjne. Blok III - Analiza dynamiczna: podstawy (siły a naprężenia; tensor naprężeń; rodzaje naprężeń; elipsoida naprężenia.), diagram i koło Mohra, analiza paleonaprężeń (metody płaszczyzny ruchu i sektorów prostokątnych; programy komputerowe), naprężenia w skorupie ziemskiej (przyczyny, współczesne pola naprężenia). Blok IV - Analiza kinematyczna: podstawowe definicje, rodzaje odkształcenia, elipsoida odkształcenia, klasy odkształcenia, diagram Flinna, odkształcenie (definicje; tensor deformacji; koło Mohra dla odkształcenia), rodzaje ścinania (proste, czyste, ogólne), tempo																

	odkształcenia, typy ruchu (spinowy, bezspinowy), składniki ruchu, przyrosty deformacji; odkształcenie końcowe; progresywna deformacja; techniki pomiarów odkształcenia. Blok V - Reologia i petrotektonika: mechaniczne zachowanie materiału skalnego (pojęcia podstawowe, rodzaje [ciała doskonale sprężyste, lepkie, plastyczne i złożone], czynniki kontrolujące odkształcenia skał (temperatura, ciśnienie, płyny porowe, tempo odkształcenia, czas), warunki i rodzaje zniszczenia materiału skalnego (powierzchnie zniszczenia, teorie zniszczenia Coulomba-Mohra i Griffitha), mikrostruktury, defekty sieciowe i dyslokacje, mechanizmy deformacji skał w mikroskali (kataklaza, dyfuzja, pełzanie dyslokacyjne, płynięcie), odzyskiwanie, rekrytalizacja. Blok VI – Geneza struktur tektonicznych; procesy orogeniczne: założenia Andersona, reguła Hartmana, hipotezy powstania ciosu, spękania i uskoków, geneza foliacji, kliważu, lineacji, mechanizmy fałdowania (zginanie, wygięcie, poślizg fleksuralny; płynięcie fleksuralne, załomowanie, pasywne płynięcie), fałdy a kinematyka; orogenezy i fazy orogeniczne; strefy kolizyjne; reżimy deformacji; tektonika ucieczkowa. Blok VII - Tektonika różnych ciał geologicznych; elementy analizy strukturalnej: tektonika ciał magmowych i wulkanicznych (więźba magmowa, formy ciał magmowych, mechanizmy umiejscawiania, tektonomagmatyzm), haliokineza, glacijtektonika, morfotektonika, elementy analizy strukturalnej (cele, zasady), zapis i przetwarzanie danych strukturalnych (mapy, diagramy). Zakres ćwiczeń: Ćwiczenia podzielono na trzy bloki tematyczne: Blok I. Morfologia struktur tektonicznych i ich klasyfikacje (fałdy, foliacje, spękania, cios, lineacje, budinaże, asymetryczne wskaźniki ścinania). Identyfikacja i szczegółowy opis struktur tektonicznych (praca na próbach skalnych i zdjęciach). Ustalenia zwrotu ścinania w warunkach kruchych i podatnych deformacji. Blok II. Pomiary elementów struktur tektonicznych za pomocą kompasu geologicznego – wstęp teoretyczny; pomiary na próbach, zapis i przeliczanie danych. Operacje na siatkach stereograficznych. Metody statystyczne w tektonice. Prezentacje programów komputerowych w tektonice. Interpretacje przetworzonych danych. Blok III. Elementy analizy odkształcenia: wybrane metody: Ramsay'a (1967) (środek do środka); Wellmana (1962); Rf'/fi' i Fry'a. Elementy analizy dynamicznej: ćwiczenia tablicowe z rozwiązywania zadań przy pomocy koła i obwiedni Mohra.
Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu	Literatura podstawowa: Dadlez R., Jaroszewski W., 1994. Tektonika. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 743 s. Jaroszewski W., 1980. Tektonika fałdów i uskoków. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 360 s. Mierzejewski M.M. (red.) 1992 – Badania elementów tektoniki na potrzeby kartografii wiertniczej i powierzchniowej. Instr. i Metody Badań Geol., z. 51. PIG Warszawa. 176 s. Literatura uzupełniająca: Davis G.H., 1984 - Structural Geology of Rocks and Regions. 1st edition. John Willey, New York. Davis G.H, Reynolds S.J., 1996 – Structural Geology of Rocks and Regions. 2nd edition. John Willey, New York. Dennis J.G., 1987 – Structural Geology. An Introduction. Wm C. Brown Publishers, Dubuque. Groshong R.H. Jr., 1999 – 3-D Structural Geology. Springer-Verlag Berlin. 400p. Means W.D., 1976 – Stress and Strain. Springer-Verlag, New York. Park R.G., 1989 – Foundation of Structural Geology. 2nd Edition. Blackie & Son Ltd.

	Passchier C.W., Trouw R.A.J., 1996 – Microtectonics. Springer. 289p. Pollard D.D., Flechter R.C., 2007 - Fundamentals of Structural Geology. Price N.J., Cosgrove J.W., 1990 – Analysis of geological structures. Cambridge University Press. 516p. Ragan D., 1996 - Structural Geology: an introduction to Geometrical Technique. Wiley International Edition., 400p. Ramsay J., Huber M.I., 1983 – The Techniques of Modern Structural Geology, Volume 1, Strain Analysis. Academic Press, London. 307p. Ramsay J., Huber M.I., 1987 – The Techniques of Modern Structural Geology, Volume 2, Folds and Fractures. Academic Press, London. 700p. Suppe J., 1985 – Principles of Structural Geology. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey. Earth sciences websides – http://www.websides.noaa.gov/guide/sciences/earth/earth.html. http://pangea.stanford.edu/projects/structural_geology/
Wymiar, zasady i forma odbywania praktyk, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje praktyki	